

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
 в Австрії:
 на цілий рік . . . 20 кор
 на пів року . . . 10 кор
 на чверть року . . . 5 кор
 на місяць . . . 1-76 кор
 За границею
 на цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокі члени по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш малости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудни.
 Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. і. п. Домбровського (Хорундія). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавезана.
 Рукописи зберігає тільки на поштові застереження. — Рекламанні неопечатані вірші від порти. — Оголошені зпичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надслані» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 с. від стрічки.

Обдовжене хліборобів і аграрна реформа.

(Конець).

Тривку вартість мають лише в прилогах подані пояснення до обидвох начерків законів з 1893 р., бо містять багатий збір вельми поучного статистичного матеріалу, до якого кождий буде приневолений сягнути, скоро схоче наново займатися зложенням до архіву питанням гіпотечного обдовження ґрунтової посілости. Тим способом одно з найпильніших і найбільш болючих питань аграрних зложено в державній раді до архіву. Як з програмової промови давнішого міністра рільництва Каста з р. 1898 виходить, правительство навіть не думає забирати ся до таких аграрних реформ, котрі би мали метою запобігти дальшому обдовженню хліборобів. Треба справді з признанем зазначити, що ґр. Фалькенгайн хоч непрактично, всеж таки бодай щиро забирав ся до сего многоважного діла, для котрого єго наслідники не мають ані змислу ані охоти, а заложивши руки, глядять зовсім безмисльно на тривожний занепад економічний хліборобів.

Ідею кинену ґр. Фалькенгайном задумав заціпити на нашім галицькім ґрунті вихованець краківських консерватистів, соймовий посол Гунка і перед чотирма роками виступив з начерком закона про рентові загороди в галицькім соймі. Руский нарід відчув сейчас, куди та стежка в горох і не було що до сего закона двох думок між Русинами. Характеристично, що в мотивах до першої предлоги сего закона зовсім виразно сказано, що

авторам єго стояв перед очима пруский закон кольонізаційний і тим зовсім недвозначно вказано і на ціль єго. Тим то зовсім зрозуміло, що тоді однодушно в соймі станули проти сего закона рускі послі, а ухваленє єго було одною з головних пунктів сесії руских послів із сойму, що зазначено і в заяві нововибраних сего року соймових послів на початку сего річного сесії. Знаменно лише для самої справи, що до комісії аграрних реформ з руского клубу визначено о. Еффіновича.

Правительство не предложило однак сего закона ухваленого галицькім соймом до санкції, а наслідком того майже три роки вели ся переговори між правительством і виділом кравчим а та проволока викликувала велике невдоволенє і роздратованє між соймовою більшістю, котрій було се дуже пильно. Наостанку виділ кравчий вніс на денний порядок новий начерк в порозуміню з правительством, чим забезпечив уже з гори еventуальну санкцію, а щоби її чим небудь не утрудняти, комісія аграрна ухвалила єго майже без змін, хоч ґр. Гунка і Леопольд Яворский зазначили, що сей закон їх не вдоволяє, однак можна буде бажану ціль осягнути виконними розпорядками і дати законови відповідну інтерпретацію. Се також знаменне і характеристичне. В хвилі, коли се пишемо, буде предлога неперечно вже внесена на денний порядок в повній палаті.

Головні основи закона ось які:

Цілюю закона є удержати і витворити рільні господарства середних розмірів. Для осягненя сеї цілі може край з підмогою комісії для рентових загород уділяти позичок рентових, гіпоте-

чно забезпечених на рентовій загороді, котрі з оплати річної ренти опроцентовують ся і уморюють ся. В склад комісії, котра кермує цілою акцією, входить кр. маршалок яко голова і шість членів і стілько заступників: двох вибирає сойм, двох покликуює виділ кравчий а двох намісник.

Рентова позичка може бути уділена на сплату вірительностей гіпотечних, співспадкоємців, ціни або части ціни купна, на покритє коштів реставрації або будови будинків, меліораций, на закупно інвентаря або достарченє оборотового капіталу.

Рентова загорода призначена головно для рільної або лісової господарки і не може мати менше як 3, ані більше як 60 гектарів. Не може також в річний чистім приході катастральнім виказувати менше як 50 К а більше як 1000 К. Висота позички з еventуальним обтяженєм не може перевищати квоти, котра дає 30-кратний чистий дохід катастральний враз з половиною вартости, в котрій містять ся будинки, або також квоти, котра буде представляти 3/4 частий вартости господарства, означеної окремою зі оцінкою.

Решта буде вносити відповідно до того, чи комісія виплатила позичку в 4%, чи в 4½% листах — 4.5 або 5 процент іменної вартости рентових листів. В першім случаю має бути сплачена в 56, в другім в 52 роках.

Власник загороди може по 10 роках заінтабульованя виповісти позичку в ціли сплати цілої або части. Так само комісія може виповісти власникови, наколи не додержує умов, або легкодушно веде господарство, стратити власновільність і т. д. Для наглядю цілого урядованя буде уста-

Письменська спадщина бл. п. Костя Горбала

подає Ол. Барвінський.

Спомини з молодих літ.

(Дальше).

Родивсь я 1836 в Тисьмениці вишнього Товмацького повіта. Нераз чув, що Тисьмениця славна з того, що там ще держить ся руське міщанство, що в Тисьмениці руський дух віє и т. и. Справді як завамятаю, и як пізніше навчивсь ся об таких річах міркувати, Тисьменичане почувались з давен-давна русинами, хоть не стілько під взглядом національним як більше обрядово-церковним. Найдальше сягає моя память року 1844, ясніше рисуєсь в моїй памяті рік 1845, а то по тій причині, що памятаю похорон тогдішнього пробоща Ник. Волянського, похорон величний, про котрий ще в 1850-тих роках в нашій родині згадували іменно, що на тім славнім похороні мало бути 40—50 «кандзів». И згаданого Ник. Волянського пригадую собі добре з постави — як бачив єго нераз в церкві, або як в пору болотности на синій худій кобилі до церкви їде. Ся кобила тоже «вславилась», бо ї перейшла «мит» тамошній темноти, котра собі розказувала, як то набіжчик ї-би опир чвалує опівночи и мало що не розтронує людей и... в темряві нічий неває. Так як з одной сторони чув я нераз, що набіжчик був

оверім, так були и такі, що згадували про не-го ще й по десяти роках як про чоловіка розумного, енергичного, пастира з тактом, якого и потрібно було в містечку, де «міщане» доволі заможні, уперті, неспокойні; могли кождому досолити, хто им під лад не йшов. Досвідчили сєго на собі Волянського наслідники, як приміром Іван Недзельський, чоловік розсудливий и интелігентний але за мягкий, за лагідний, че-реє що по кільканадцяти літах волів покинути Тисьменицю зовсім добру парафію и перенестись до Побережа над Дністром. По-зо кілько сі люде були «русинами» — годі мені розбрати. Здаєть ся перший з них був чоловік стародати, вихованій в дуєі польскім — тожь и дїм мав бути польскій. Заключаю се з того, що сини єго, оден священник в Черневі, другий — чоловік без віякого становища, неукінчивший навіть шкїл — не визнає ніякого «патрієтзму», а донька, незамужна жіноча ще доси и знаєна яко панна В..., вже старенька, згорблена, єсть обрядю латяньского.

З тих, що в Т. по Вол. були понами, заявляв який такий патрієтизм І. Недзельський, хоть численна родина уживала в дому виключно латяка польского. Жінка Недзельского, рідна сестра Василя Пильницького (теперішнього директора р. гимназії) держала дїм на стопі вишній, віби то пацьскій — щось на взір повіскої аристокрації, а донька так нічого собі — кругленька, пухка як паміух належала до найбільше «перебірчивих», хоть перебір той їй нароби-

що віддалась за диярністу, Дильского (Калущ) авансованого опієля за протекцією на канцеляриста судового. З синів Недзельского знаєв и близько молодших двох, з котрими и разом ходив до школи від вляси елементарної аж до VI гимназ. Про старшого, а може найстаршого, чи Клеменсом звав ся, не пригадую собі, чув я нераз, що був при війську, дезертеровав и без вісти пропав. Филарета, мабуть батька теперішнього учителя в гимназ. Станіслав, видав тільки з далека не зійшовшись з ним в житю ніколи. Старший з моєх товаришів шкільних, Базє, був хлощем дуже а дуже добрим; амбитним — яко в юрїсті «укінченим» подозрівав я навіть щось трохи думи — однакожь був він и щирим так, що приміром мені не одну правду сказав. Хоть не надзвичайний «талант» учив ся так пильно и при тім такий систематик, що перейшов гимназію яко ученик одличній, а коли по довгих літах зійшов ся з ним в р. 1861. або 862. зробив на мене яко чоловік интелігентний так користне вражінє, що тихцем завидував лучшою долі, позволившой му кінчити студия правильно, и зближатись до мети витченої ще в вижших клясах гимназіяльних: «Ja chodę byę konsylarzem». Сі слова часто я чув від него — и справді був він вже близько зреалізованя своїх бажань — бо ледви літ кілька тому, як помер на запалєньє легких яко суддя в Бурштині. При оновленю з ним знакомства в шістьдесятих роках одно тільки мене вразило несодівано, а то коли в розговорі про наші народні

новлений правительственный комісар, а кр. виділ буде щорічно подавати звіт з діяльності комісії.

Рентові листи видає кр. виділ, а кожодчасна сума находячихся в краю листів рентових не може перевищати 5 мільйонів корон. Підвиснене сеї квоти може послідувати лише на основі краєвого закону. Закон і творене рентових загород має вийти в жите в часі, котрий означить намісництво в порозуміню з кр. виділом.

Отсе головні основи закона на перший погляд вельми невинного, як деякі інші, котрі доперва у виконаню налягають на наш нарід цілою вагою. Не трудно відгадати, кому лекше буде досягнути потрібну для твореня таких загород позичку, кому дістануться всякі можливі пільги і пособлюваня і в яку сторону звернуть ся змаганя до твореня таких загород, а тоді знов буде ся писати і говорити про заслуги польского плуга «на kresach»!

Образки з галицько-руського шкільництва.

(Епізоди з промови пос. о. Богачевского з дня 22. жовтня с. р. при шкільній дебаті в галицькій соймі).

Аналіфаетизм і его причини.

Мої Панове! Край наш не без причини називають краєм аналіфаетизму, краєм темноти. У нас є 3,387,378 аналіфаетів, 2,300 громад не посідаючих жадної школи, 436,857 дітей не побіраючих жадної науки — отсе річи, котрі нам чести не роблять, річи, задля котрих ми стали посьміховиском народів і «притчою во язичіх».

У нас, мої Панове, цвіте всілякий промисл. Є 4 кримінали, але тільки 2 університети; є 698 горалень, а тільки 40 гімназий; є 793 льотерийних колектур, а тільки 20 фахових шкіл; є безковечне число нор для лихви і газардових ігор, а тільки 58 виділових шкіл; є 2,046 шинків, а тільки 4,468 народних шкіл...

Що причина аналіфаетизму лежить не тільки в людности і дітях, але особливо в школі і злих учителях, того заперечити ніяк не дасть ся. Возьмім тільки кілька примірів. Учителі в Печеніжіві до безпам'яті упивають ся і так до школи приходять а діти гнилыми яблочками на них кидають. В Малехові львівского повіта учитель Ковальський дітей шкільних до своєї роботи уживає а з громадою вічно процесує ся; в Васильківцях повіту гусятиньского управителем школи є почтмайстер Доманський, має отже дві посади — а я питаю, який може бути пожиток з такої школи? Учителка Бернацка в Коломиї ученицю VIII кл. Кернічку не-

винно тягне до VI кл., щоби єї там казати стояти; в Бабинчах ад Кривче борщівского повіту учитель Куліньський катує діти, а на розпучливий зойк семилітної дівчинки Анни Андрійчуківної, котра вже знає, чим побіте пана професора пахне і в безпам'яті кличе «ручки мої ручки», той учитель в дикости сичить гіри «гадюки» і дальше її товче кулаками; управитель Місінський з Немирова осібно в школі устроює собі комірчу, щоби там мордувати діти, за що его навіть суд немирівський мусів засудити. Якжеж може така заголюкана, прибіта і з амбіціи обдерта дитина щонебудь поняти і запам'ятати? Мої Панове! Закладаємо товариства для охорони звіврят, а чиж не повинні ми подбати, щоби наші діти в школі від такого звіврського трактованя були охоронені?... Учитель Яворський в Жокві в рускій школі порівнує нарід до худої корови і шкапи; учителка Тустановска в Кутах навіть на павзі руским дітям закаує говорити по польски; в Сокалі учитель Бедварський довідавши ся, що один ученик Русин іде на екзоргу, прилюдно каже: «to niech się powiesi»; сестри Феліцианки в Сокалі замикають до карцеру дві учениці Русинки за те, що сказали «всім»; учителка Томашевска в Коломиї, коли дитина сваволить, так її грозить: «ty ładaku, jak mi będziesz swawolił, to się poszłę do ruskiej szkoły»; учитель Маньковский ученика Гарасовского в Сокалі за то побиває, що не послухав розказу «salut! Mickiewicza», то є портрет Міцкевича; через учителя Жабского мусять рускі родичі свої діти відбирати з рускої школи вправ в Сокалі; вкінци в Старім Самборі учитель Шубарга ученика Волосьянского валить по лицю в школі за те, що той упоминав ся о науку рускої мови. Осудить же самі, достойні Панове, що рускі родичі і рускі діти мають о такій школі думати?... Вкінци польскі монахи в Вікна, хоч є в місци церков, поминають її, а рускі діти в неділі і свята ведуть до костела до Городенки; в Немирові учитель Місінський в школі при дітях зневажає руского пароха о Кириана; в Збоїсках повіту сянїцкого кс. Маєвич в школі висміває руский обряд, кажучи, що дурні Русини на Йордан ідуть на ріку і топлять ся; в Білій повіту рясівского кс. Конечко грозить ученикови Пеколкови, що углем обмарує ему піднебіє за те, що на рускій Йордан важив ся піти до церкви; кс. капущин Піюс Захарський з Топорова захоплює одного руского хлопця і помимо супротивленя руского пароха клясифікує его при кінци року; в Коровцях повіту бучацького учитель Кшижановський за те рускі діти побиває, що волять іти до церкви як до костела; кс. Опшенткевич як і учителки Судія і Строчка з Буска страшать біду руску ученицю Марию Кирашкевичівну, що до неба не піде, як не перейде на польске. (Веселість). То все є факти! Одже не дивуйте ся

панове, що ми таких учителів не можемо назвати учителями, але мучителями нашими; ми мусимо їх нап'ятнувати і бачити в них найважійшу причину і жерело аналіфаетизму. Божмої панове, шкіл є і так мало, а вели ще і тії, що суть, будуть розсадниками вапасті і погорди для нашої віри і народности, то лучше, як би їх цілком не було...

Япаньско-російска війна.

Міжнародне положенє.

Англійска праса обжаловує Німеччину о зломанє нейтральности тим способом, що німецькі фірми достарчають угля балтійській флоті. На те відповідає німецька праса, що тільки завдяки англійскому свіділаню Япанія може вести мобілізацію і війну, чого найочивиднійшим доказом є переловлені владивостоцкою ескадрою англійскі транспортівці з углем і воєнними та залізничними матеріялами. Взагалі антагонізм межи Англією і Німеччиною зростає. Англійській загал завів ся чимало на вислідах япаньської війни, яку підготувала англійска політика для ослабленя свого суперника на Сході — Росії і побоює ся, щоби з того заколоту не надто змогли ся впливи конкуруючої Німеччини, яка зближила ся до Росії. Свѣжий епізод з балтійскою флотою чимало заогнив єї контрасти. Одні підозривають Росию, що она навмишено старала ся викликати європейський заколот, щоби довести до інтервенції і в сей спосіб в якою такою честію покінчити япаньську війну, другіж і то з далеко більшою правдоподібностию вивяснюють сей факт так, що взагалі згромадженє двох конкуруючих рибачких товариств в тіснім проливі і розтягненє рибачких сітій на кілька миль о півночі, являє ся дуже незвичайною обставиною. Докладне слідство повинно виказати преденденси такої риболовлі, бо в противнім разі виглядало би се на умисне затамованє дороги балтійській ескадрі, про яку було відомо, що того дня мусить переїздити через єї води. В таким разі ескадра ділала би в положеню конечности і се облекшало би чимало вину єї команданта, видавшого розказ стріляти. Шум, який піднесла англійска праса, вже зовсім не затих, а телеграми доносять, що мобілізація англійської маринарки переводить ся дальше. Однак мимого того дипломатичні круги не беруть сего випадку трагічно, бо на всякий спосіб Англія не схоче замотати ся у війну. Росія находить ся вже в положеню того, що переюмок на дощі, то вже і не така страшна їй евентуальність влізти з япаньского дощу під англійську ринву, але по сумних досвідках зі своєю армією перейти тепер Англії з мирних обставин торговельних ін-

одношеня и литературні вопросы між прочим сказав, що він не єсть приклонником тих, що думають «нову» руску литературу засновувати... що радше прийняти готову, велико-руську, або, як виражав ся, російську.

29/1 87. Про молодшого єго брата, тожь мого колегу шкільного, годі згадувати більше, бо й так живє, а в справах народних ніколи, або ледве де словом відзивав ся. Запитає хто, до чого придасть ся об чімсь подібнім говорити? Кому-би той спосіб писанья не сподобавсь — найвбачуть; пишу, як ми гадки одна до другої сами повязують ся; несилуючись, прикликую до пам'яті той «узенський світ» — в котрім або близько в нїм я проживав, виростав и.. сак так довірявав. А ходить мені о те, показати, чи було вже яке и як будилось самопізнаньє народне в тім «малім світі», як проколювалась и зростала идея народня, де шукати її коріня, якими соками вона одживлялась и в кінци до певного часу — до якого степеня розвинулась. Як бачимо з попереднього представлення, неможно тої идеи вислідити в родинах інтелегентнійших; здаєть ся, що тих людей, про котрих згадав я, мало обходили перші проблески самовіжї народній, які могли з «Русалки Дністрової» и подібних перших проб литературних виплинути. З книжочок, котрі були колись власностею Н. Волянського в Т. поцалась мені случайно в руки: кілька «настирских посланий» и то здефектованих, кавалок брошури «о повинностях підданих», и проповідь Литвиновича в часі свят

йорданських з тридцятих років, розуміє ся в язиці польскім. Про бібліотеку Недзвільского тільки й чув від колеги Бая, що у «єго татка єсть найбільше книжок російських». Які? не міг я ніколи довідатись. З тої бібліотеки мабуть дісталась до мене брошура духовного содержания, «Увѣщаніє уповаючимъ на свою правду», друковану в Петерб., а що виглядало на рущину, тожь будучи ще учеником II. або III. кл. гімназ. її «силлябизував» — не читав, бо се було над мои сили, ледве, ледве щось додумавсь. Однакже, як добре тямлю, в Тієсьмен. міщаньство, люде прості були справді русинами, а то й добрими... або як хто розуміє. З малку нечув я ніколи польского слова, ані у близьких свояків, ані у сусідів. Міщанє лат. обряду висмівали «легких напів» («Легкий пан» — термін спеціально тисемненецкий, означав чоловіка в короткім сурдуті в «панталєнах»), щось в роді теперішнєй вителлигенції, що пописувалась польским або паньским язиком, «Gdzie pani idzie?» передражнювала розговори «легких пань». «Idę do szewca po czerewiaki...» «A co pani dziś gotuje?» «goroch i łobazę...» «kupią co pani w mnieście?» «kupią swińską głowę...» «a co z tym pani zrobi?» «zrobię studzone nogi...» Такі и подібні насмішки чув я від дитячих літ и повтарив за другими. «Парафіан» лат. обряду було дуже мало, помимо, що русинів Доминікани перетягали, а позаяк в малім містечку знають майже всі «родословне древо», то розказували хто, при якій нагоді покинув «свою віру». И так одного паницю недо-

пущено тримати дитину до хресту — ну, він розсердив ся и перейшов на «польську віру».

Другий посваривсь з попом (при торзі за похорон?) и носив описля діти до Доминіканів до кресту. Знов котромусь не казав старший брат подати свічку на всеночнім, а то на саме різдво, щожь мав скомпромитований зробити? Висався — чи там «пристав» до польского брацтва.

Так рекрутовались лат. парафіяне почасти з русинів; а хоть контингент збільшали и заїди и знаїди, то русини все такої глузували з «Польяків» и навіть висилаючи молодіжь до костєла (на serwo) оособливо в свята урочисті, приговорювали жартами: «Иди — иди... годить ся — Бог один — як не підуть русини не буде нікого в костєлі, лишнь...» «півтора поляка».

Незавадить додати, що русини в костєлах, чи до доминик. чи вірменським, не тільки не заваджали, али причинялись в добрій вірі до піднесеня урочистости: виходили з «походнями», ишли на процесиях з світлом, а головне що співали, оособенно в часі коляди «свята великодні» и инчі. Не знаю другого місточка, де би було стілько замилуваня до сніву. Неодна родина (фамілія) давала по двох трєх або и більше співаків до «крплоса». В звичайні свята и неділі співали завжди два хори в крплосах на переміну — в «празники» співали на «хорах» щось ніби квартет, ніби самолівку.

(Дальше буде).

тересів в кошовну і небезпечну війну — се було би дуже важко. Та тут входить ще і згляд на міжнародне положення. Іменно нема жадної певности, чи в разі конфлікту не почула би ся Франція, силою тайного договору, існуючого межі нею а Росією, станути по стороні своєї союзниці з оружною силою. Тоді стала би війна для Англії тим небезпечнішою; а на всякий спосіб она ще більше піднесла би шанси нічим незаангажованої у воєнну метелицю Німеччини, яка тільки жде доброї нагоди, щоби розширити свою колоніальну політику і торговельну сферу для свого зростаючого промислу. Так отже мимомо всіх алярмів — гультська катастрофа ограничить ся на матеріальнім відшкодуваню нанесених страт і відповіднім потягненю до відповідальности личностей, завинивших сю катастрофу.

Воєнна ситуація.

Балтійська флота знаходиться коло іспанської пристані Віго. Токійська преса доказує коначність здобуття Порт-Артурса задалегідь до приїзду балтійської флоти, щоби японська флота могла після довгої блокади достаточо вистроїти ся в доках і пристанях російської армії. Вказують на сю евентуальність, що перед упадком Порт-Артурса безперечно тамшня флота виїде з пристані, а в она еще досить знатна, щоби нанести японській флоті чималі шкоди. Отже і ті шкоди мусіли би бути направлені до прибуття балтійської флоти. Тому без огляду на жертви треба змагати до як найкоршого упадку Порт-Артурса... Однак здійснене сего бажання залежить в рівній мірі від облягаючих, як і оборонців. — Під Мукденом жадних змін. Вже повні два тижні стоять обі армії напротив себе перериваючи хіба поодинокими гарматними стрілами, або поменшими, вічними виправами загальну тишину на боєвищі. Російські розвіди перевірили, що Японці построїли оборонні насипи з полевыми перешкодами. Їх дальший похід на Мукден вважають неможливим в виду силі оборонних об'єктів російської армії. Тому припускають, що Японці рішили, — бодай через зиму заняти дефензивне становище на укріплених горбах Янгаю і тут вижидати упадку Порт-Артурса, загороджуючи Куропаткинови дорогу до жідецьки.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорі відновлені передплати, зглядчо о вирівнані залеглостий та о приєднувані нам нових передплатників.

Н О В І Н К И.

— **Календар.** В п'ятницю: руско-кат. Лукіяна, Евтимія; рим.-кат. Симона і Юди. — В суботу: руско-кат. Льонгіна соти; рим.-кат. Наркиса еп.

— **Шільна комісія соймова** ухвалила вчера предлежити соймови отсе внесені: Взиває ся правительство, аби приступило до заснованя гімназії в Станіславові з рускою викладною мовою.

— **Нову Читальню „Просьвіти“ у Львові** засновано на Личаківськім передмістю. Є се третя з ряду кріпость нашої віри і народности в стариннім городі Льва загарбанім в чужі руки. Винародовлюване руских міщан і зарібників у Львові можуть спинити лише рускі читальні і бібліотеки, тому вора подумати над заснованем ще бодай двох наших читальнь на передмістях Стрийськім і Городецькім. Новій Читальні „Просьвіти“, заснованій — як дізнаємо ся — заходами п. Івана Яримовича, студ. прав. сына пароха церкви св. Петра і Павла, желяємо такого гарного розвитку, до якого дійшла Читальня „Просьвіти“ на Жовківськім передмістю, завдяки своему енергічному і працювотому виділові. Перші заг. збори Личаківської Читальні мають відбутися в перших днях падолиста.

— **Із Станіславова** доносять нам: У вівторок дня 1. листопада відбуде ся в Станіславові о год. 8½ рано торжественне Богослуженне на поводжене бурси філії Руского Товариства педагогічного. О год. 10. буде торжественне посвяченне бурси при ул. Пелеша ч. 9, котрого довершать Его Пресвященство Владика др. Грин. Хомяшви. По посвяченю подасть голова філії Тов-а педаг. коротку історію повстаня бурси і передасть її під ласкавий протекторат Его Пресвященства Владика др-а Хомяшвина. О год. 4. відбуде ся в кімнатах „Рускої Бесіди“ збір-на конференція із таким порядком дневним:

1) Організація руского учительства. 2) Виклад проф. Якимовського на тему: „Галицьке шкільництво народне в прирівнаню до шкільництва инших країв“. 3) Внесеня і інтерпелляції. Просить ся всіх Вп. Членів о громадну участь. За Виділ філії Руского Товариства педагогічного в Станіславові: *Пр. Рибчур, голова. Ів. Соболю, писар.*

— **З Бучача** пишуть нам: Гімнастичні виправи для членів в рускім „Соколі“ зачались 21. с. м. Голова тов-а проф. Масляк заохотив короткими словами присутних до користаня з вирав і видержаня на становищі перших піонірів нашого Сокольства в Бучачи. Відтак перевів начальник др. Шипайло перші виправи. До вирав стануло 14 другів, між ними голова і містоголова тов-а, котрі хоч люди в поважнім віці, власним приміром заохотили молодих.

— **Ректором львівського університету** вибрано вчера проф. д-ра Йосифа Пузину на місце проф. д-ра Каліни, який задля недуги зложив достоїнство ректора.

— **Програма ювілейного обходу** урядженого в честь Непорочного Зачатя Пр. Діви Марії Товариством св. Ольги в днях 1. і 2. падолиста 1904 у Львові.

Дня 1. падолиста (вівторок) о годині 9. рано співана служба Божя в церкві св. Юрія; о год. 10. рано I проповідь в каплиці митрополітської палати, котру виголосить Его Ексцеленція ВПресв. Митрополит; о год. 11. молебн до Пр. Діви в церкві св. Юрія; о год. 12. II проповідь (реколекційна) в каплиці СС. Службевиць; о год. 1. побожне читанє і спільний обід пістий (після приказу церковного до осягненя ласк ювилею) в домі СС. Службевиць; о год. 3. пошолудни III проповідь (реколекційна) в каплиці СС. Службевиць; о год. 4. Акафіст до Пренепорочного Зачатя в церкві св. Юрія; о год. 5. IV проповідь (реколекційна) в каплиці СС. Службевиць; о год. 6. V проповідь (перед сповідню) і сповідь в церкві св. Юрія. За призволенем Ексц. ВПр. Митрополита ті триразові відвідини церкви св. Юрія на Богослуженя уважають ся яко доповненя условни ювілейних (замість відвідин в трех днях). Богослуженя відправляти ся будуть перед бічним престолом Матери Божої.

Дня 2. падолиста (середа) о 7½ рано служба Божя, котру відправить Его Ексц. ВПр. Митрополит в каплиці митроп. палати і виголосить послідну (VI) науку і запричащає сповіданих. О год. 10. в митроп. палаті академія: 1) культ Матери Божої на Руси, реферат Веч. о д-ра Крипякевича; 2) хорал; 3) реферат о співі церковнім і участі жєнщини в тімже, Вир. о. П. Бажанський; 4) Пеалом: Ко Господу возвах; 5) о красі церков жєнщинами, реферат Веч. о. Я. Левницького; 6) „Под Твою милость“. По академії наступлять загальні збори Товариства. Вступ на академію тільки для членів і запрошених духовних гостей. Урашає ся Вп. Пань, щоби найблизшою поштою зголошували свою участь в тім обході і спеціально ті Пані, котрі би мали волю бути на спільнім обіді у СС. Службевиць, щоби уможливити відповідне зарядженє. Адресувати належить до Виділу Товариства св. Ольги, Ринк 10 (в бюрі Товариства урядників і священиків). Просить ся заравом о скорі і численне приступанє в члени. Від Виділу Товариства св. Ольги: *Г. Гузарєва, предс., о. Д. Тамішевич, заступник предс., С. Лєжогубска, секретарка.*

— **Перенесеня.** Намісник переніє старших повітових комісарів: Ів. Гуклера зі Львова до Бучача і Володе. Красуцького з Чесанова до Ст. Самбора; повітових комісарів: Жигм. Красінського з Рашева до Львова, Ів. Даушка зі Ст. Самбора до Львова і Володе. Топольницького з Бібрки до Чесанова; конценістів намісництва: Ігн. Білльського з Жидачева до Львова, Ад. гр. Старженського з Борщева до Рашева і д-ра Ад. Раппго з Рашева до Городка; концентових практикантів: Меч. Інєса з Золочева до Тарнова, Каз. Відавського з Підгаєць до Гусятина, зі Львова: Тад. Малиновського до Бібрки, Йос. Йоркаша-Кюха до Бережаа, Волдм. Лодинського до Лиманової, др. Юрія Ямпольського до Жидачева, Едм. Зубрицького до Горлиць, Стан. Королевича до Ролчиць, Ад. Галєвського до Підгаєць і Стеф. Грабчинського до Ясла.

— **Похорони бл. п. Аполінарія Яворського** відбули ся нині рано з костела Бєрнардинів на Личаківській цмьнтар. Над домовиною відправив панахиду також Е. Ексц. Митрополит Шєнтіцький, а в поході похороннім були мітрати оо. Білецький і Туркевич з асистою та п'ятох польських інфулатів. За домовиною по родині покійного стував заступник цісаря, майстер церемоній гр. Холонєвський, міністри др. Гартель і др. Цєнт-так, намієник, кравчий маршалок, президент палати послів гр. Фетер, чєські делегати др. Пацак, др. Станєрський і Скаля, дальше послы др. Ебенгох, Сустєршиц, ген. Фідлер і инші. Над гробом промовляло кількох бесідників, а між ними кр. маршалок гр. Бадєнї і гр. Войтїх Дзєдушицький.

— **Переписні листки.** Як ми вже доносили, виїшов повий наклад бєреписних листків, на яких адресовій стороні призначено лівий рїг з горі для вислаючого, щоби в тім місці подав свою адресу. Ту зміну заведено в інтересі пу-

блики, щоби кождий переписний листок на случаї недорученя адресатови міг бути звернений вислаючому, а публика повинна з сего користати.

— **Затверженє вибору.** Цісар затвердив вибір Івана Якубовича, властителя дібр в Пізниках, на презеса, а о. Маркила Сірецького, пароха в Палагичах, на заступника презеса повітової ради в Товмачи.

— **Роздача нагород.** Дирекция Каси щадничої у Львові роздасть дня 30. грудня с. р. нагороди домашнім слугам, які бодай 15 літ оставали в службі у тих самих господарів, а з того найменше 3 літа у Львові. Нагороджені перед 6-ма літами слуги можуть знова старати ся о нагороду, если служать у того самого пана або, если він помер, у его родини. Кождий слуга, який має наведені условни, може зголосити ся зі своєю служборю книжочкою в канцелярії Гал. Каси щадничої по блянкет просьби. Блянкет просьби виповнений хлібodawцем і парохіальним урядом має ся внести до той самої канцелярії найпізнійше до 1. грудня, а дня 30. грудня належить ся зголосити по нагороду; в противнім разі утратить ся єї.

— **Нехить до військової служби.** З Черновець доносять, що оноді відобрав собі житє однорічний охотник Генрик Тайтельбавм родом з Бережан. Тайтельбавм був, як вповідають, слабого здоровля і не міг видержати рекрутської муштри, та часто падав при ній на землю. Але військової лікарі інакше орекли, бо признали его „симулянтом“, за що замкнено его за кару до арешту. Оноді Тайтельбавм вимкнув ся тихцем з арешту і виконав на собі японське „гаракірі“, іменно в той спосіб, що встромив багнет ручкою в двері і кинув ся три рази грудьми на вістре багнету. За третою равою упав на землю неживий.

— **Прогульковий поїзд.** В неділю відбуде ся у Львові відкрите пам'ятника Міцкевича на пл. Марійській. Аби улєкшити приїзд Полякам із східної Галичини до Львова, комітет постарав ся о надзвичайний поїзд з Черновець на неділю. З сєї нагоди черновецькі німецькі часописи оголошують, що подорож тим поїздом до Львова і з поворотом буде коштувати о половину менше, прим. 3. клясою 7 К 30 с. Яко заохоту газети подають огляненє львівського залізничного двірця, театру і инших „монументальних будівель“, але про пам'ятник Міцкевича ні чижирк. Певно, що пасажирам з Черновець не в голові ні двірці, ні театри, ні пам'ятники, ні ті „монументальні будівлі“, яких, по правді сказати, у Львові дастьбіг. Як звичайно прогульковими поїздами до Кракова, Відня, Будапешту їздять жида з інтересами, так і з сєї нагоди приїдуть они до Львова полагодати свої куєнєцькі справи.

— **Де є середина землі?** Один філософ при складаню докторату в праскім університеті відповів на питанє, де є середина землі: „Тут, де я стою, а хто не вірить, най змірїть“. Der Witz gilt nur einmal, тому берлінський геогр.ф Мацат ставлячи якийсь пам'ятник в Берліні, „в середині землі“, доказав се аргументами. З цирклем в руці обчислив Мацат, що Берлін лежить в середині Європи і повів по Европі цирклем три колеса о ріжних промінях, а серединою коліс був Берлін. Перше найменше колесо переходило через міста: Королевець, Варшаву, Краків, Відень, Монахів, Штутгарт, Карлсруге і Аквігран. Друге середнє колесо перетинало міста: Париж, Довер, Хрєстіанію, Штокгольм, Ригу, Броди, Полю, Медиолан і Жєневу. Третє і найбільше колесо переходило через міста: Дублін, Букарешт, Неаполь і Бордо. Але в такий спосіб можна би доказати, що Куликів також лежить в середині землі, а що до Львова, то можна служити датами. Львів лежить в середині концентричних коліс, на яких округах находять ся отєї міста: 1. колесо (з промінєм 80 км.): Бурштин, Бережани, Броди, Чесанів, Медика; 2. колесо (115 км.): Станіславів, Тернопіль, Берестечко, Володимир волинський, Переворск, Бирча і Устрики; 3. колесо (160 км.): Київ, Гродно, Полоцьк, Опава, Будапешт і Темешвар; 4. колесо (230 км.): Одєсса, Могилів, Королевець, Познань, Відень, Білгород і Букарешт; 5. колесо (300 км.): Полтава, Рига, Берлін, Любляна, Сараєво, Софія і Варна; 6. колесо (1200 км.): Петербург, Кольонія, Берно швайц, Медиолан, Рим, Атєни, Смирна, Сінопе і Новочеркаск. Певно, що такими доказами годі кого пересьвідчити, що Львів лежить в середині землі, але за те читачі можуть собі наглядно уявити без карти, в якім віддалєню від Львова лежать дотичні місцевости.

— **Родимці!** Не забувайте на приватну жіночу семинарію у Львові, удержувану Тов-ом педагогічним і присилайте постійні жертва! Висуйтесь громадно в члени сего Товариства і виривнуйте залєглости. Висовє вносите 1 К. Прєнумєруйте часопис для дітїй „Дзвінок“ і часопись „Учитель“, так щоби они могли при більшим числі передплатників стати на ще висшім щєблї і відповісти всім бажаням сьвідомих читачів. Адреса касєра: А. Алиськевич (ул. Кохановського 15 Б.)

Телеграми

з дня 27. жовтня.

Чернівці. Кореси. бюро доносить, що по довгих пересправах прийшло до порозуміння межі соймовою більшістю і меністю в справі програми праці в соймі, наслідком чого всі предлоги і бюджет будуть поладнані в найближчих днях.

Капо д' Істрия. В протоколі онодішного засідання істрийського сойму правительственний комісар зажадав зазначення, що намісник кн. Гогенльогот отвираючи сойм промовляв по італійски і по словінськи.

Вікторія (в Коломбії). Японці-резервісти, які ту перебувають, одержали приказ сейчас повернути до Японії.

3 галицького сойму.

В дальшій ході вчерашнього засідання відмовлено видане кс. Стояловського повітовому суду в Тішині. Відтак поручено краєвому відділові предложити проект закона в справі регуляції Тшеснюфки і прийнято до відомости справоздане краєвого відділу з практичного курсу древарських дозорців. Полагодивши внесення о поміч для західно галицьких повітів з причичи посухи і внесення кавцій для прислуги краєвої каси, приступлено до справоздання президіяльного бюро в справі закушна Вавелю від скарбу. Кс. Стояловський назвав се визиском, брати з краю міліони (3,300.000 К) за те, що давніше до него належало, підіс непевність, хто буде властателем Вавелю, край чи цісар і вступив против урядженя там музею, бо се місце святе і нетикальне.

Справоздане про рілнично-наукові заведеня в Дублянах Фільварок і горальню, як і лісову школу у Львові прийнято до відомости без дискусії.

Рішено вівзати правительство, по мысли внесеня пос. Чайковського, о заведење таких самих полекший при матурі для абітуріенток, як для абітуріентів. В справі примусового критя дахів дахівкою поручено відділові краєвому розслідити, о скілько дасть ся ограничити критя дахів пальними матеріялами.

Уділено Станиславоу концесія на 15 рогачок для побираня копиткового мита насуперек опозиції пос. Гурика. Відтак ухвалено ряд резолюцій до правительства в справі промислових і торговельних шкіл, іменю їх осяване, розширене і будоване поміщеня. Вкінци взято під наряди зміну закона про повітові репрезентації в тім напрямі, щоби член повітового відділу, який є заразом доставцем, підприємцем, або держатцем повіту, не міг голосувати у власній справі. Пос. Олесницький зажадав, щоби такий член, котрий голосував вже в раді міській, яко радний, не міг вдруге голосувати над тою самою справою в повітовім відділі яко другій інстанції. Внесенє wraz з резолюцією пос. Олесницького завернено до громадської комісії. — Нагле внесенє пос. Старуха о поміч задля посухи для ліського повіту, відіслано до бюджетової комісії.

Є на продаж деревляна церков з іконоста-сом в цілком добрім стані і з давницею і давонами. Близша відомість в парохіяльнім Уряді в Ясениці сільній, почта Дрогобич. *Сьвящ. Іван Шевич, сотрудник.* 114(4-6)

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки проф. Ляйдена в Берліні
ордиує у внутрішних недугах від 3-5 попол.
ул. Академічна ч. 26. (мезанін).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ордиує
при ул. Личаківській ч. 19 А від 11-12 і від 4-5.

Всілякі КУПОНИ

вильосовані

цінні папері

виплачує без потрученя
провізії або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного.

В „Драматичнім товаристві ім. Івана Котляревського“ у Львові, (Ринок ч. 10, 1. п.) можна набути:

Випуск I. **Наталка Полтавка** — комедія-опера в 2 діях І. Котляревського (текст) — ціна 40 сот. з пересилкою 50 сот.

Випуск Ia. **Наталка Полтавка** — партитура на спів в супроводі малої оркестри — ціна wraz з випуском I. 4 кор., з пересилкою 4 к. 50 сот.

Випуск II. **Ворожит** — народна комедія в 3 діях Григорія Цеглиньського — ціна 1 к., з пересилкою 1 к. 10 сот.

Випуск III. **Заверуха і Два домки і одна фіртка** — одноактові комедії Льва Лотоцького ціна 50 сот., з пересилкою 60 сот.

Настоящі — комедія в одній дії Олекси Бобикевича — ціна 50 сот., з пересилкою 60 сот.

Чоловік Чести — драма в 3-ох актах Антоуа Володиславича, ціна 1 к. 30 сот., з пересилкою 1 кор. 50 сот.

Боян — збірник малоруских квартетів на мужеский хор Віктора Матюка — ціна 2 кор. 60 сот., з пересилкою 3 к.

Завіщанє Тараса Шевченка, басове сольо в супроводі двох хорів і фортеяна — музика М. Вербицького, ціна 50 сот., з пересилкою 60 сот.

Веснівка — пісьв в супроводі фортеяна о. Віктора Матюка, стих М. Шашкевича, ціна 40 сот., з пересилкою 50 сот.

Коляди в музику на мішаний хор по народним напівам переложив о. Віктор Матюк, ціна 1 к., з пересилкою 1 к. 10 сот.

Читайте!

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіта“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „ПОЕЗИІ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських класиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опу-сту. Висилє ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВІТИ“** у **Львові** (Ринок ч. 10.).

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

ДО БРАЗИЛІ!

драма з галицького, еміграційного руху в 4 актах. — Ціна 80 сот.

„Діло“ (ч. 53. з дня 7. марта 1898) писало в феєлетоні про сю драму: Сам предмет цікавий і змальована єго справді артистичне. Тенденція прехороша. Се адає ся одинока драматична штука у нашій літературі з так прекрасними гадками, з так похвальними змаганями. Она може мати превеликий, корисний вплив передо сьм на наше сельство.

Ся драма надає ся на вистави по читальнях, тим більше, що справа еміграції є ще завсїгда у нас актуальною.

Набути можна в Ставропигійській книгарни у Львові.

Найновійший твір

Л. Лопатинського ПАРАЦЯ

комедія в 3 актах зі сьпівами
(з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним повільним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедія збогачує знатно галерию тинів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і папів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії уносідженним педотепю, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір посить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Горуна у Львові, пл. Домбровського ч. 1, і в книгарнях.

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБИЖЕ І ПАШУ

против огневих шкід

в одинокім руськім Товаристві асекураційнім

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаімности членів, то значить, звертає членам щорічну чисту надвижку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор. т. є 8%.

ШКОДИ ліквідує ДНІСТЕР скоро при участі місцевих членів і делегатів. Від 1893 до 1903 виплати ДНІСТЕР відшкодовань на суму 4.161.669 кор.

ФОНДИ ДНІСТРА з кінцем 1903 р. виносять 1.013.691 кор. і уміщені в пупілярних цінних паперах.

ПОЛІСИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

АГЕНЦІИ ДНІСТРА находять ся у всіх містах, місточках і многих селах і легко кождому обезпечити ся через агента; ДНІСТЕР уділяє агенції господарям, де єще на більший округ нема агенції. Агенти заробили вже 537.815 кор. провізії.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся через ДНІСТЕР в Товаристві краківскім; власну провізію від таких обезпечень дає ДНІСТЕР на рускі добродійні цілі; тому на жите обезпечайте ся тільки через ДНІСТЕР.

ТОВАРИСТВО ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“

у Львові, ринок 10, в домі „Просьвіти“.